

Wim Willems
Verzetsheldin met schilderkist.
Het leven van Ru Paré

Boom uitgevers. Amsterdam 2018. 400 pag.

ISBN 978 90 2440 865 8. Prijs: €26,50.

De Haagse kunstenaressen en verzetsheldin Ru Paré (1896-1972) redde als *Tante Zus* tweeeënvijftig Joodse kinderen uit handen van de nazi's, maar is als verzetsheldin nauwelijks bekend. Het boek van Wim Willems is een ode aan deze kalme, moedige en indrukwekkende heldin en aan het onderbelichte vrouwelijk geweldloos verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Ru Paré was in de jaren dertig een gevierd kunstenaressen, die tijdens de nazibezetting haar schilderkist gebruikte om de levens van Joodse kinderen te redden. Ze werd in 1896 geboren in het Gelderse Druten en maakte landelijk furore als kunstschilder. De prachtig uitgegeven en rijk geïllustreerde biografie geeft een mooi beeld van haar leven in de Haagse kunstenaarswereld van vóór de oorlog. Toen Ru in 1942 weigerde lid te worden van de Kultuurkamer, nam haar leven een ingrijpende wending. Om haar heen merkte ze hoe Joodse vrienden in het nauw kwamen en zij besloot hen te helpen met het vinden van onderduikadressen voor hun kinderen. Zij bouwde een netwerk op dat vele provincies bestreek en reisde zelf met kinderen door het land. Haar beweegredenen zijn voor Wim Willems een raadsel gebleven. Er zijn geen memoires bewaard en over hoe zij te werk ging heeft zij tot aan haar dood gezwegen. Echter, door de verhalen van de geredde kinderen ontstaat er toch een beeld van deze bijzondere vrouw en het belicht de rol van de talloze moedige vrouwen om haar heen.

Helemaal zonder erkenning is haar verzetswerk niet geweest. In 1945 kreeg Ru Paré de Gerrit van der Veen-medaille en in 1968 werd zij in Israël geëerd met een boom in de Laan der Rechtvaardigen van Yad Vashem. Ex-D66-kamerlid Hanneke Gelderblom, en voorzitter van de stichting Ru Paré, is één van de pleegkinderen. Zij was als zesjarige het eerste kind dat door Ru Paré naar een onderduikadres werd gebracht. Hanneke wisselde twaalf keer van plek én achternaam. Als een adres te link werd, kwam Tante Zus langs met haar schil-

derkist. In de dubbele bodem zaten bonkaarten, vervalste persoonsbewijzen en soms ook een brief van ouders of een cadeautje. Hanneke Gelderblom zorgde ervoor dat in 1988 een Haagse straat vernoemd werd naar deze verzetsheldin.

Biograaf en emeritus-hoogleraar sociale geschiedenis Wim Willems heeft alles in het werk gesteld het veelzijdige bestaan van Ru Paré uit te zoeken. Hij dook in de archieven van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) en van de Commissie voor Oorlogspleegekinderen. Hij sprak met de pleegkinderen en doorzocht de nalatenschap van Paré. Hij trof kleine zakagenda's aan die Ru Paré had bijgehouden van 1928 tot aan haar plotselinge dood in 1972. Daarin stonden data; namen van jarigen met hun geboortejaren en adressen. Zo puzzelde Wim Willems uit wie de geredde pleegkinderen waren. Eén van hen was de in 1942 geboren Rachel Cohen de Lara. Nadat het gezin Cohen de Lara in 1943 uit hun huis in de Amsterdamse Rivierenbuurt was weggehaald, kwam Rachel in de crèche van de Hollandse Schouwburg terecht. Kinderverzorgster Sieny Cohen-Kattenburg (overleden op 7 februari 2019) zocht contact met Ru Paré voor een onderduikadres. Het boek vormt aldus een kroniek van geredde kinderen. Een groepsportret van de nu volwassen mensen, die als kinderen door Ru Paré zijn gered, ontbreekt niet in dit boek.

In april 2018 werd de biografie gepresenteerd bij de opening van de tentoonstelling De onderduikkinderen van *'Tante Zus'* in het Haagse Museon. De eerste exemplaren werden uitgereikt aan negen inmiddels hoogbejaarde 'kinderen'. Na de oorlog heeft Ru Paré contact onderhouden en woonde de bruiloft van Levie Kanen in Israël bij als gast. Hij spreekt liefdevol over haar: *"Wij zijn allemaal kinderen van dezelfde pleegmoeder. Dat maakt ons broers en zussen."* Een goedgeschreven en bijzonder boek.

Ieke Rottenberg-Spiekman